

Lale Müldür (Turecko)

Geniální básnířka, nejvlivnější osobnost současné turecké poezie vůbec. Její dílo je natolik originální, že stojí zcela mimo jakýkoli literární proud turecké literatury. Narodila se v roce 1956 ve dvousettisícovém Aydinu v Egejském regionu, studovala na Technické univerzitě Blízkého východu v Ankaře a na univerzitách v Manchesteru a Essexu, několik let žila v Bruselu. Poezii začala psát ve čtyřiaadvaceti letech a od té doby publikovala jedenáct básnických sbírek, mj. *Uzak Fırtına* (Vzdálená bouře), *Kuzey Defterleri* (Severní sešity), *Divanü Lûgat-it-Türk* (Sbírka nářečí tureckých), *Siyah Sistanbul* (Černý Mlhistanbul). Její verše mají unikátní melodičnost, mnoho z nich bylo zhudebněno. „V mé poezii jsou zvuková struktura a smysl jedno a to samé. Ale píšu naprosto spontánně. Je to automatické, význam hudební složky si uvědomím teprve poté, když si to poprvé přečtu,“ říká o své tvorbě. Její prozaické texty byly souborně publikovány v knize *Anne Ben Barbar mıyım?* (Mami, jsem barbarka?).

výběr z básní přeložila Zuzana Gabrišová

Baroko

Najednou jsem uviděla jeho siluetu ve tmě. Díval se oknem na bělost. Vzdálený bílý paprsek. Bylo to jako by tajuplné světlo ozařovalo dům zvenčí. Jeho krk nakloněný do strany jako světlo lomící se v jezeře. Uvědomila jsem si tehdy, že věci se mohou měnit v prostoru. Kdosi hledící na sních oknem ve tmě se může stát něčím jiným, kouzelným znamením. Zjevení záhadného objektu ve vzdálené ultrafialové, tajemství přicházející do tohoto světa skrze člověka nebo jakýmkoli jiným způsobem. Rozbité projekce... Mluvím o vesmíru, nesouvislosti momentů. Nekončící zima může do srdce vyleptat hadovitou brázdu. Starobylý bavorský zvon se může rozeznít barokní písní *La Madreperla Misteriosa*. Řeka může zamrznout. Žena může svléknout svoji poslední hadí blůzku. Nakonec se zcela obnaží pro druh dravých mořských ptáků. Upustí svůj snubní prsten do vody. Zanechá jedinečnou perlu zimy v nějakém jiném domě.

Naklánějíc se

lomená ve vodě

potopí se ke dnu.

Stočí pohled svých chaluhových očí k Uranu.

Na Sibiři mé myslí...

na Sibiři své myslí jsem viděla čtyři zrcadla
otočená do čtyř stran. byly to čtyři druhy exilu.

zrcadlo I

kamkoli jsem pohlédla, setkala jsem se
s chromovaným znakem choroby. když
byl znak zaměřen, v nekonečnu se objevil obraz.
křičela jsem jako Viking v předtuše smrti:
tamhle se labuť, Olga, zjevuje z nekonečna!

zrcadlo II

teď to nebylo tak, jako to bývalo kdysi.
byla jsem dost silná, abych tomu všemu odolala,
otravným pozornostem, které vidím
otáčet se po mně v místnostech.

zrcadlo III

sledovala jsem Olgu v zrcadle,
nebyla ničím než těhotnou bělostí.
duše je tichá pod upřeným pohledem myslí.
odešla, aniž by řekla slovo.
tak vzácné tyto sdílené momenty... jen, možná,
v nějakém třetím stavu myslí.

zrcadlo IV

dnes jsem položila obrázek ženy
v černé kožené bundě, natažené
na zemi se zbraní v ruce,
vedle obrázku anděla.
dole byl nápis „noli me tangere“.
už jsem nemohla dál plakat, toto byl můj pláč.

Turecká červeň

ti, kdo si vysnili představu turecké červeň
básníci, mystici a trubadúři,
když si sedli, aby popili, ke stolu prostřenému
stylově, jako v dávných časech turecká červeni
kdy dětští sultánové plakali
zírajíce na červenou seljuckých kachlí turecká červeni
způsob, jak ústřice jíst & servírovat
vejít do jídelny & použít ubrousku
uniformy číšníků & jejich vystupování
jak vejít do restaurace & chovat se tam
stoly banketu do podkovy & eufratské noci
když myslím na podobné věci turecká červeni
když myslím na ázerbajdžánskou dívku
ozdoby hvězdy a půlměsíce v jejích uších
vidím souvislost mezi světly na mostě a jejím chvějícím se odrazem na vodě
vždycky myslím na vodu jako na náhrdelník
a na most jako hvězdu a půlměsíc těla
(* = turek
most
jako most
mě pólí
jako turek, červenou pláču, turecká červeni

Destina

včera v noci, zatímco jsi spala,
zašeptala jsem tvé jméno
a vyprávěla ti hrůzostrašné příběhy zvířat

včera v noci, zatímco jsi spala,
zalila jsem květiny
a vyprávěla jim hrůzostrašné příběhy lidí

včera v noci, zatímco jsi spala,
moje srdce k tobě bylo připoutáno jako hvězda,
a proto, jen právě proto,
jsem ti dala nové jméno
Destina

ačkoli lhostejně spíš v rohu,
a proto, jen právě proto,
protože jsi blíž smrti než životu,
protože tě tak úplně rozdrtili, Destino,
prozradím ti tajemství svého života

Vodní hudba

spíme uvnitř skla... motýli/škorpióni prší...
on vedle mě... vedle mě teď vždy... chlorofyl...
téměř jako by nic neexistovalo... nic už neexistuje
kromě lyry znějící v Orisse... zapomnění teče jako voda...
probouzím se s kočičími škrábanci... je to kočka mlhoviny...
se svými křišťálovými skřeky... mrtvolka motýla přilepená
na okenním skle... je to jeho srdce nebo moje... kde se
oceány zamknou, plameňák křičí... podle všeho se probouzí...
to nic není, říkám, to nic není... orchideje/ fialky/leopardi
prší... spíme uvnitř skla, uvnitř skla

Preludium pro toho ve znamení Seretan

moje slova pro tebe neznamenají nic, jsi jako zářijový déšť kdesi
v dáli
jsi vždycky za černým závojem, v chodbách zrcadlících se do tebe
ve spánku se neklidně převaluješ, jsi jako mapa do tajných míst
jako bys držel kámen života, já nikdy nikdy nerozumím
chceš jen věci ztracené a umírající, vybledlé dopisy na pergamenu
balíš má slova do mrtvé kůže, zíráš jak bengálský tygr
a říkáš, že kdysi tu byla mlha, jako zářijový déšť kdesi
v dáli

Terra del Feugo

Mezi mořskými lasturami. Mezi mořskými chaluhami.
Na tmavých objektech pod mořem.
Tam je tvůj obraz.
V siamských kočkách, které vídám ve svých snech.
NA ZDECH ODARY.
V prasklinách uvnitř zdí ODARY.
Kde se otvírají nebo zavírají stopy drápů, které
jsi do mě vyryl. TAM JE TVŮJ OBLIČEJ.

*

Tehdy jsem neustále chtěla jezdit do Tierra del Fuego. Na
mém přehrávači hráli pořád dokola Gato Barbieri, Carlos Jobim,
Baden Powell. *Antonico, Yo le Canto a la Luna, Falando de
Amor, Saudades de Bahia... The Girl from Ipanema, Bolivia...*
Tolik dní jsem ve svém pokoji snila o tropech.
Tropicus... Mar del Tropicus...
Nechápali moji posedlost tropy.
Moji reakci na naši unavenou a sterilní kulturu.
Touhu po primitivním zvuku. Nostalgie za tajemstvím.
Možná útěk. Útěk daleko, daleko. Kdyby tak věděli...
NIKDY NEPOROZUMÍME MAYŮM

*

Stála jsem u rozbouřené vody ten den,
kdy jsi odjel do Estrado do Sol.
Navzdory dálce jsem slyšela tvůj hlas.
Pak jsem zvuk tvého hlasu ztratila, výrazy ve tvé tváři.
Nedělám nic, než že vzpomínám na každodenní obyčejné věci.
Jak jednoho rána vypadala tvoje záda.
Věta, kterou jsi nedokončil. „Řeka
kterou cestovatelé po El Pampero museli překročit...”

*

Moje zapomínání bylo další ty. Umírala jsem, Tropicu.
Umírala jsem stejnou bílou romancí zapomínání.
Už nemám co říct.
A přece nechci zapomenout.
Protože jsou rány, které zůstanou krásné...
Jsou dešťové ženy vonící po citrónech...

Jsou ženy, které nikdy nezapomínají... vonící citróny...

Jsou ženy, které navzdory všemu zůstanou deštěm...

Mám se teď dobře. A co ty?